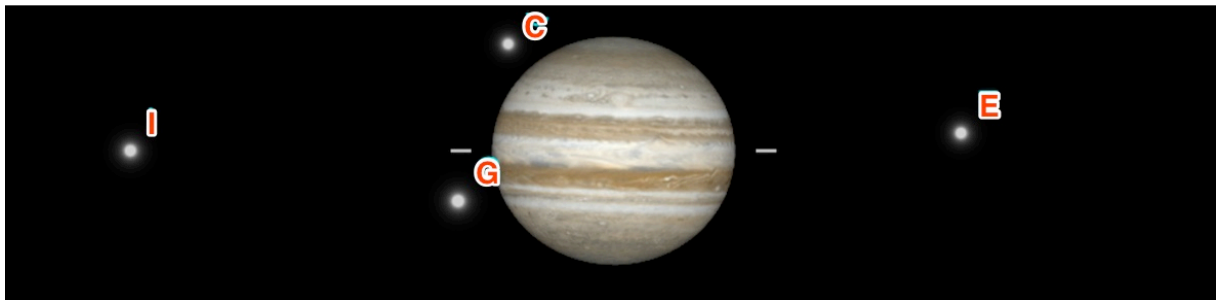

Astronomický sloupek pro duben 2016

V neděli 27.března se vrátil letní čas. Pro nás astronomy to znamená, že tma bude přicházet později a podmínky pro pozorování se nám tím poněkud zhorší.

Na večerní oblohu se nám vrátila planeta Jupiter. Nejlepší letošní pozorovací podmínky pro tuto planetu byly 8.března, kdy Slunce zapadalo a Jupiter současně vycházel. V tento den došlo k tzv. opozici vůči Slunci. To znamená, že při pohledu ze Země se planeta nacházela na zcela opačné straně oblohy než Slunce a byla viditelná po celou noc. Proto i dubnu bude planeta Jupiter velmi dobře pozorovatelná večer naším dalekohledem, ihned po západu Slunce.

Na obrázku je kotouček planety jak je vidět v našem dalekohledu. Na něm lze spatřit tmavé pásy oblačnosti v atmosféře. Okolo planety lze zahlédnout 4 její největší měsíce, které už viděl dokonce i Galileo Galilei. Jsou to:

I – měsíc IO

G – měsíc Ganymedes, který je největší

C – měsíc Callisto

E – měsíc Europa

Poloha měsíců se rychle mění a tak je zajímavé pozorovat jejich pohyb patrný už v řádu několika hodin či dnů.

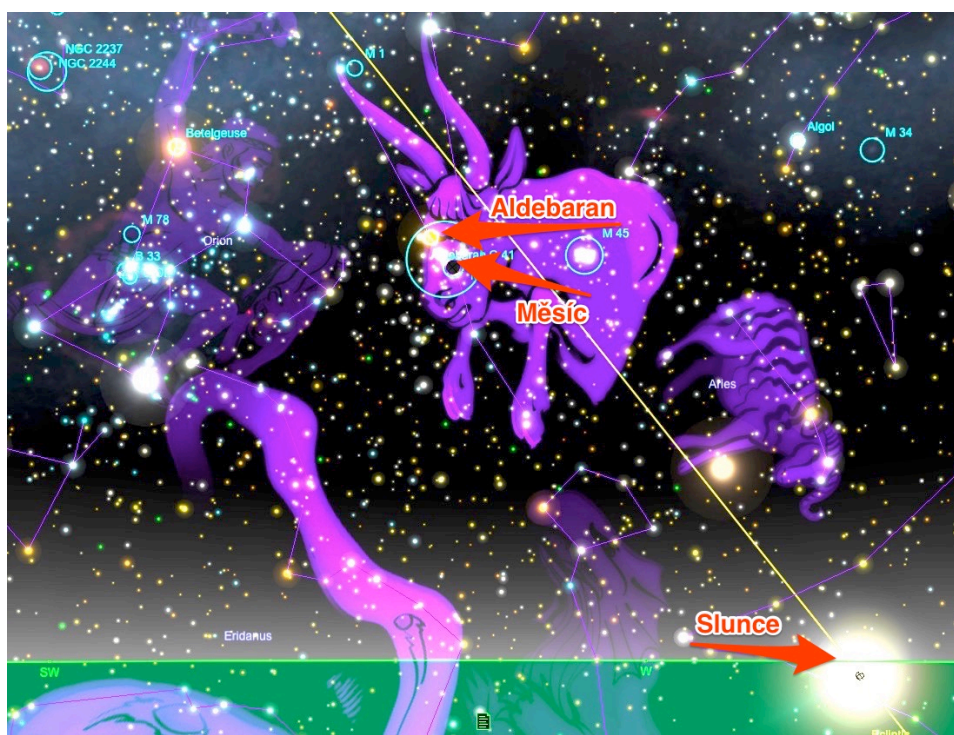
Planeta Jupiter je největší planetou sluneční soustavy a sama jako by byla svou vlastní hvězdnou soustavou. Celkem ji totiž obíhá 65 známých měsíců mimo to má ještě kamenný prstenec, ten ze Země pozorovatelný není.

Díky své velikosti a výhodným pozorovacím podmínkám je možné si planetu Jupiter splést s Večernicí. Ovšem pozor, Večernice je sice velmi jasným bodem na obloze pozorovatelným hned po západu Slunce, ale na západním obzoru. Planetu Jupiter ale hledejte večer (po západu Slunce) nad jihovýchodním obzorem. Svoji jasností je nezaměnitelný.

V neděli 10 dubna po setmění, po 20 hodině letního času (!!!) budeme pozorovat nad západním obzorem zajímavé seskupení Měsíce a Aldebaranu.

Aldebaran (Alfa Tauri) je nejjasnější hvězda v souhvězdí Býka a jedna z nejjasnějších hvězd na noční obloze vůbec. Ve skutečnosti září 425krát více než Slunce a je vzdálen 65,1 světelných let.

Jeho jméno je odvozeno z arabského ad-dabarān, což znamená „Následující“, neboť Aldebaran následuje otevřenou hvězdokupu Plejády při denním pohybu z východu na západ. Aldebaran sám vypadá, jako by byl členem rozptýlenější hvězdokupy Hyády, která je nám nejbližší hvězdokupou. To se nám ale jenom při pohledu ze Země zdá. Aldebaran jen ale leží na přímce mezi Zemí a Hyádami a je zcela nezávislou hvězdou.

Obrázek ukazuje západní obzor s jasnou hvězdou Aldebaran (nejjasnější hvězda souhvězdí Býka), pod ní v těsné blízkosti Měsíc. Měsíc bude asi ve vzdálenosti jednoho svého průměru od hvězdy, největší přiblížení, tzv. konjunkce proběhne až po půlnoci (resp. o půlnoci) v 0 hodin našeho času ale už pod naším obzorem.

Pro pozorování dalekohledem to bude velmi příznivé seskupení, protože v zorném poli dalekohledu bude vidět nejen jasnou hvězdu Aldebaran, ale i působivý plastický povrch Měsíce posetý krátery. Povrch Měsíce bude v tu dobu ve fázi před první čtvrtí a bude dorůstat tak, že 22.4.2016 v 7.24 bude úplněk.

Tento úplněk bude celkem výjimečný tím, že bude v roce 2016 ze všech úplňků Měsíce nejmenší, tzv. mikroúplněk. V tento den se budeme dívat na Měsíc ze vzdálenosti 406 200km, na rozdíl od 14. listopadu 2016, kdy bude letošní největší úplněk (tzv. superúplněk), během kterého se budeme dívat na Měsíc ze vzdálenosti 356 500km.. Rozdíl v jasnosti nejmenšího a největšího úplňku je až 30%.

S ohledem na letní čas bude soumrak později večer a proto zveme veřejnost na pozorování večerní oblohy až po 21 hodině, kdy už uvedené objekty budou nad obzorem. Standardní zavírací doba hvězdárny bude tedy posunuta (v případě jasného počasí) pro možné pozorování až na 22 hodin.

Zdeněk Tarant – hvězdárna Most